

24 uur Jan Fabre doet elk tijdsbesef kantelen

Scène uit 'Mount Olympus'. 'Een tragedie die ook onze tragedie wordt.'
foto wonge bergmann

SANDER HISKEMULLER

DANS/THEATER

'Mount Olympus' Troubelyn/Jan Fabre *****

'De macht der theaterlijke dwaasheden' van de Vlaamse theatermaker Jan Fabre duurde in 1982 acht uur. 'Mount Olympus', dé theaterhappening van het seizoen in Julidans, voltrekt zich binnen de tijdsspanne van een etmaal. Ook al had de Stadsschouwburg Amsterdam bedjes geïnstalleerd, de extreme lengte - en het gebrek aan fatsoenlijke slaap - doet wat met je.

Jan Fabre, zelf slaapt hij maar drie uur per nacht, creëert lucide droomwerelden, maalstromen van beelden en associaties met beweging en theater die elk tijdsbesef doen kantelen. In 'Mount Olympus' worden we niet voor niets door god Dionysos door de voorstelling gegidst. Een dionysisch ritueel kon dagen duren en daar lag het domein van dromen en waanzin, de goddelijke roes.

Dat is deze voorstelling: een roes. Dionysos leidt ons door 33 episodes uit de Griekse mythologie, verbeeld in 113 scènes. De tragedies van Odysseus, Clytaemnestra, Hercules e.v.a. zijn door schrijver Jeroen Olyslaegers subliem teruggebracht tot de barre kern: (veelal) monologen rond hun lijden.

Door de focus op het persoonlijke wordt 'Mount Olympus' ook ónze tragedie - een pamflet van onbehagen over de beschaving. Antigone die vraagtekens zet bij wetgeving die de natuur niet volgt, Medea die liever haar kinderen vermoordt dan ze op te voeden in een onwenselijke wereld. Associaties met IS doemen op, agressie ten opzichte van vrouwen en minderheden, zelfs de ontmenselijking in de Griekse eurocrisis.

Een pamflet in de krachtigste theatrale bewoordingen denkbaar ook. Dat betekent: uitputtingsslagen voor de performers - typisch Fabre - in pijnlijke scènes waarin men touwtjespringt met ijzeren kettingen, honderden 'grand jetés' uitvoert in cirkelvorm, totdat men erbij neervalt. De door endorfine en adrenaline gestuurde alertheid van 24 uur performen, maakt dit de best op elkaar ingespeelde spelersgroep in tijden. De catharsis door uitputting is intens invoelbaar. Dat maakt ook de veel te uitgesponnen delen - ook typisch Fabre - nooit slaapverwekkend. Je wilt het gewoon zien.

Fabre stript de mens tot seks en lichaamssappen, waanzin en uitwas. Niet geschikt voor gevoelige magen. Hercules wordt gespietst op een vuist. Electra spint een haarband uit haar vagina. Kilo's orgaanvles gaan er over het podium, zo hard op de vloer gemept tot er geen druppel bloed meer in zit. Dat bloed bindt de overblijfselen uit alle scènes - aarde, vlees, kots en tranen - in de loop van het etmaal tot een tapijt; het residu van de mensheid.

En dan een grandioze apotheose die, weer typisch Fabre, in alle goorheid en oorlog en verschrikking toch tot levenslust (hoop?) en schoonheid leidt.